

Kde brát sportovní koně?

V současné době jsme svědky značného rozvoje jezdeckého sportu. Postupně se budují nové a upravují staré jezdecké areály, stále se zlepšuje úroveň organizace závodů, zvyšuje se popularita jezdeckého sportu, vzrůstá počet členů jezdeckých klubů a jejich obětavost nezná mezí.

Na první pohled se zdá, že jsou vytvořeny solidní předpoklady, aby úsilí celé naší jezdecké obce přinášelo své ovoce, tj. masové sportovní vžití členů a zároveň stoupající úroveň výkonnosti i vrcholového sportu. V poslední době se stále častěji ozývají hlasy, že především s vrcholovým sportem není vše v pořádku.

Hledáme-li příčiny, je jich jistě mnoho. K základním patří stále nedostatečné propracování a hlavně realizace výchovných metod klasických i moderních. Důsledkem je jen částečné využití schopností jezdců i koní.

Další stále opakovanou příčinou je nízká kvalita běžně používaných koní. V této souvislosti je třeba si uvědomit několik skutečností:

— Se zvyšováním potřeby sportovních koní pro stále vzrůstající počet oddílů a jezdců a stále omezenějším počtem chovatelů je třeba pracovat každého koně k jezdeckým účelům (ve většině případů ještě k tomu skokovým) bez ohledu na jeho schopnosti a talent.

— Vzhledem k velké potřebě koní se převážně nakupuje v „zemském chovu“, tzn. mimo hřebčinské chovy. „Sportovní“ úroveň koní v zemském chovu byla i v minulosti na poměrně nízkém stupni. Je to pochopitelné, protože chovným cílem byli koně charakterní, dobře živitelní a všestranně použitelní (tzn. především v tahu). Tomu odpovídá i jejich dědičný základ. Proto je mnoho koní, kteří skáčí celkem ochotně „Z“ až „L“, ale dál se dostávají jen zcela výjimečně.

— Výše zmíněné skutečnosti nevynikly v poválečných letech tak výrazně jako

nyní, neboť tehdy značná část koní v jezdeckých oddílech byli koně kořistní nebo pocházející z plemenářských ústavů. Zbytek tvořila špička zemského chovu, protože z tehdejší široké výběrové základny bylo možno vybrat jedince s výjimečným talentem, ať skokovým nebo dresurním.

— Dnes je situace poněkud jiná. Cílem plemenářských podniků i většiny ostatních chovů je produkce koní pro zahraniční kupce a produkce hřebců do zemského chovu. Chovný cíl těchto koní je zaměřen na účely rekreačního ježdění a tomu odpovídá i kvalita (koně mohutní, dobře živitelní s dobrým charakterem). Domnívám se, že o dobré úrovni v tomto směru svědčí stálý zájem zahraničních kupců. Tento fakt je příznivý pro získávání devizových prostředků a současně pomáhá udržení chovu koní vůbec. Nelze se ovšem domnívat, že tito koně by byli přílišnou posilou našeho sportovního ježdění.

Plemenářské podniky ještě v menším nebo větším rozsahu odchovávají koně sportovní. Jejich počet však jen málokdy přesahuje potřeby podnikových jezdců a dostihových stájí. Pokud jsou výjimečně na prodej, tak zase za ceny jen málokterým oddílům dostupné. Odcházejí tedy do zahraničí.

Vzniklý nedostatek sportovních koní se v oddílech řeší nejrůznějšími způsoby. Např. nákupem opotřebovaných dostihových koní. Jejich sportovní nadání je otázkou a najde se jen výjimečně, neboť plnokrevník je po celá desetiletí chován pro rychlost a překážkám se většinou raději vyhýbá. Častou cestou jsou pokusy o vlastní chov koní. Ten je většinou prováděn neodborně po všech stránkách. Výsledky jsou převážně neúměrně vynaloženým prostředkům, přestože v teoretickém předpokladu tato možnost vychází velice lákavě. Jako jedno z východisek z celé této složitě situace vidím v dodržení následujících zásad:

Vytvořit pro chov koní v oddílech lepší podmínky a v celé této záležitosti úzce spolupracovat s MZVŽ a plemenářskými podniky. (Fin. zabezpečení, hřebčárny a pod.).

Věnovat v celé naší jezdecké veřejnosti daleko větší pozornost otázce ple-

menitby koní. Ve většině jezdecky vyspělých zemí je to běžné (viz např. článek Ing. B. Rotkovského v č. 6/78 Jazdeckta nebo článek o hřebčíně Zangersheide v č. 6/79 Jazdeckta).

Je známo, že skokové schopnosti jsou dědičné. Dokladem toho jsou např. schopnosti potomků hřebců Div A1/1, Diadem A1/1, FIV, PX a dalších. Dědičnost skokových schopností není pravděpodobně nižší než dědičnost rychlosti, přesto ve výsledcích sportovních soutěží i na nejvyšší úrovni většinou postrádáme původní koně, ač u dostihových programů je to samozřejmé.

U původu koní nemůžeme pomíjet faktor matky, který je dle zkušenosti chovatelů často důležitější než vliv otce. Proto je ve „sportovním“ světě běžné, že klisna těsně za vrcholem své úspěšné sportovní kariéry odchází do chovu (např. Hala, Simona atd.). Přesto se u nás většina i nejúspěšnějších klisen nechává sportovně „umírat“ ve stále nižších soutěžích, až skončí v „provaže“. Do budoucna bychom se měli takového plýtvání hodnotami vyvarovat.

Při znalosti výkonnosti potomstva po jednotlivých hřebcích můžeme daleko dříve nalézt vhodné plemeno na produkci sportovního potomstva. Po dohodě mezi jezdeckými svazy a plemenářskými podniky by jej bylo možno využít v patričné oblasti na vybrané klisny.

Rezervou je i možnost stále zkvalitňovat odbornou úroveň pracovníků zodpovídajících za chov v jednotlivých oddílech. Je třeba zkonkretizovat užší spolupráci s konzultantskou činností plemenářských podniků se zaměřením na produkci opravdu sportovních koní. V okolních zemích můžeme nalézt mnoho příkladů, jak dobrá spolupráce sportovců a chovatelů je oboustranně prospěšná.

Závěrem chci připomenout, že chov kvalitních koní je dlouhodobou záležitostí. Přitom jej nelze provádět bez hlubokých teoretických i praktických znalostí. Ovšem čím déle začneme tuto problematiku řešit, tím později dosáhneme potřebného cíle — tj. mít dobré koně pro kvalitní přípravu v optimálních podmínkách pod talentovanými jezdci. **Ing. Josef Štěpanovský**

Z historie moskevského hipodromu

Tradice dostihů v Moskvě (hlavně klusáckých) je velmi stará. Vlastním dostihům předcházely „sportovní soutěže“ na koních, které se pořádaly pravidelně o vánočních svátcích a masopustě. Dne 12. září 1834 byla ustavena „Moskevská společnost příznivců jezdeckých dostihů“, do které se hlásili především příslušníci šlechtických a zemanských rodin.

Od roku 1834 se konaly dostihy klusáků v místech dnešního moskevského hipodromu. Zařízení klusácké dráhy bylo primitivní, délka dráhy byla 250 sázeň (1 sázeň — 2,14 m) a koně nejdříve závodili vylučovacím způsobem po dvou na dvou rovnoběžných drahách. Koně

měli chomouty s typickým ruským obloukem a byli zapřaženi v otevřených drožkách. Později se vzdálenosti dostihů začaly zvětšovat a hipodrom dostal podobu oádu. Neveliká úprava dráhy byla provedena v roce 1848, kdy společnost byla přejmenována na „Imperátorskou moskevskou společnost pro podporu klusáckého chovu“. Podle známého sovětského odborníka v chovu koní, profesora P. S. Vitta, neměli chovatelé na tréninku svých koní zájem a dostihy neobesílali, zde naopak sehrála nemalou úlohu střední měšťanská vrstva, která ve snaze vyrovnat se šlechtě kupovala závodní klusáky a bez jakéhokoli chovatelského

zájmu je nechala závodit s jediným cílem — co nejvíce vyhrát.

Oblíbené vzdálenosti byly na 3200 m, 3790 m, 5355 m, 6400 m až na 10 670 m, někdy s opakovanými rozjíždkami (heaty). V prvních desetiletích bylo zařízení hipodromu velmi prosté, které ani „Imperátorská společnost“ nebyla po celá desetiletí schopna valně zlepšit. Poněkud lépe byl vybaven semenovskij hipodrom v nynějším Leningradu. Dalšímu rozvoji dostihů chyběly především dobře vypracované propozice.

Teprve vznikem sovětského státu začala být věnována zasloužená pozornost i dostihové dráze v Moskvě. V letech 1922—30 technické zařízení hipodromu doznalo řady podstatných změn. Velká úprava moskevského závodního závodiště byla provedena před několika málo roky.

(př)